

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m]
actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna**

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Liber vndecim[us]: De p[re]dictis petiti[o]nib[us] ordine co[n]uerso

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

gratiā plurimos facere satage-
bat. Post omnes petitiones/se-
quitur hōm pfirmatiōis. i. amen:
quod idē est ac si diceret: indubi-
tant aut vere: aut etiā sine defe-
ctu. A/ siquidē sine: mene autē
defect⁹ interpretat.

Liber undecim⁹: de
pdictis petitiōib⁹ ordine cōuer-
so: Caplin primū.

Dost illū ordinem quo
saluator orādi formaz
quā tradebat discipul⁹
suis/ p̄ria voce digessit: aliam
quoq; expositionē/ eoz videli-
cet q̄ p̄fatā orationē cōuerso pe-
titionū ordine differendam pu-
tant: p̄missi memores p̄seq̄ stu-
deam⁹. Aiunt em̄ celestē docto-
rem ea q̄ potissima nouerat et
maxime optanda p̄ma posuis-
se: veluti sacrificatiōē noīs: nō
illā quā dixim⁹/ s; aliā q̄ in fu-
tura t̄m̄ vita fieri: et aduentū re-
gni eterni: deinde p̄ media q̄dā
ad ultimā petitiōē puenisse/ q̄
petim⁹ a malo liberari: quod utiq;
put illi accipiunt: p̄mū eē oportet/
ad vitā eternā tendentib⁹.
Un̄ et huic quoq; expositioni se-
ptē dona spūs sancti cōuerso or-
dine nitunt applicare: et septē
virtutes quas dñs in euāgelio
cōmemorat: et earū premia tā
ipsis donis q̄ petitionib⁹ nō in-
diligenter assignant. Dicūt er-
go: Pater noster q̄ es in celis.
Hec q̄dē mutari nō optet/ sed
sub ea quā p̄missim⁹ expositionē

teneant: hoc t̄m̄ adiecto q̄ tam-
hic q̄ ibi: nō solū ad p̄sonā pa-
tris/ verū et ad totā trinitatē: q̄
et ip̄a verissime pater oīm est: pe-
titiōes iste dirigant: libera nos
a malo. Mali spēs sicut supra
docuim⁹/ diuerse sunt: a quibus
oib⁹ liberari/ bonū est et iocun-
dū et optabile. Hoc autē in loco
noīe mali p̄ua q̄dam mentis
q̄litas q̄ amor mūdi d̄r̄ intelli-
gi debet: q̄ amor a deo mal⁹ est
ut odiū dei et cōtēptū inducat:
quē admodū scriptū est: Qui Iaco. 4.
cunq; voluerit amic⁹ esse hui⁹
mundi: inimic⁹ dei cōstituetur.
Ab hoc igit malo liberamur p̄
sp̄m timoris: cum hō suoz sibi
p̄sci⁹ maloz incipit cogitare vi-
as suas: et timore gehenne hu-
milis ad deū p̄uersus: volupta-
tib⁹ et pompis seculi sponte re-
nūciat: ac volūtariā amplectit⁹
paupertatē. Que q̄dē sp̄ual⁹ pau-
pertas nō tam in relictōe rerū
tpaliū q̄ in eaz cōtēptu posi-
ta est: eaten⁹ ut in multis fa-
cultates h̄i possit: si eas nullo
amore aut desiderio possideret:
s; ad h̄ t̄m̄ ut in necessitatibus
pauperū et p̄is v̄lib⁹ let⁹ expen-
das. Huic igit sp̄uali paup̄ta-
ti q̄ nō aliud q̄ virtus humili-
tatis est: regnū celoz p̄mittit/
dicente dño: Beati paupes sp̄i matth. 5.
ritu: quā ip̄oz est regnū celozū.
Nec dixit ip̄oz erit: s; ip̄oz est:
ut q̄ sponte p̄ deo paup̄ant: iā
se ditissimos et regni celoz pos-
sellores aḡscāt. Et ne nos idu-

cas i tēptatiōz. Solēt plerūq; renūciātib' sc̄lo p̄les r̄ḡuiores tēptatiōnū pestes emergere: iuxta illud: Fili accedēs ad seruitutē d̄i/ p̄para aiām tuā ad tēptatiōnē. Et ideo sequit̄ illa petitiō/q̄ petim' a deo in tēptatiōnē nō induci. i. ne ip̄o deserente nō culpa ei' / sed vitio n̄ro in cōsensū tēptatiōnis inducamur.

Qd̄ qd̄e fit p̄ spiritū pietat' : q̄ cū dat' nobis fuerit cōparit' in firmitati n̄re: r̄ nos sua bonitate ab oī tēptatiōe grauior' peccati cōseruat r̄ p̄regit. Per quē etiā beniuoli r̄ mites ac deuoti efficiuntur vt nihil qd̄ deū aut primū offendat vl' facere libeat vel etiā cogitare. Un̄ r̄ huic futuri pietatis r̄ māsuētudinis possessio terre p̄mittit' : cū dñs

Eckl. 2.

Matth. 5

P̄s. 141

Matth. 6

Job. 25

dicit: Beati mites qm̄ ip̄i possi debūt terrā: nō hanc vtiq; p̄sentē in qua crudeles r̄ impij maxime dñant: sed illaz de q̄ dicit psalmista: Portio mea dñe sit in fra viuentiū. Et dimitte nobis debita n̄ra sic r̄ nos dimittim' debitozib' n̄ris. Sequit̄ tertia petitiō: q̄ iubemur a deo postulare: vt sicut peccatib' in nos peccata dimittim': ita r̄ ip̄ se pctā n̄ra dimittat. Nemo em̄ vt ait scriptura mūd' est a pctō nec infans vnus diei: si sit vita ei' sup̄ frā. Dimitte nob̄ debita n̄ra sic r̄ nos dimittim' debitozib' n̄ris. Attēde cōditionē. Si cū r̄ non dimittim' debitozib' n̄ris. Nō dixit: sic r̄ nos dimit

tim' tibi: qz deus qcqd̄ agat in hoīe peccare nō pōt: nec aliqd̄ facere qd̄ ei dimitti opteat. Et ideo dixit: debitozib' n̄ris: vt sicut nos peccatib' in nos proximis pctā dimittim' p̄pter honore dei: ita deus sua bonitate n̄ra nobis dimittere dignetur. Hoc aut̄ fit p̄ spiritū scie: q̄ de terrenis est: quē cū accepit homo vidēs in hac vita p̄senti nō posse habere plenā p̄fectāq; scientiā tot' resoluit̄ in luctū: nec expectat in hoc mūdo p̄solatiōnē: sed illā quā lugentib' p̄mittit saluator: ita dicens: Beati q̄ lugēt: qm̄ ip̄i cōsolabunt'. Qd̄ vtiq; tūc fiet: cū finita mōi miseriam/tristitia n̄ra vertet̄ in gaudium: r̄ gaudium n̄m nemo tollet a nobis.

Matth. 5

Job. 14

Capitulū secundum

Dane n̄m q̄ridianū da nob̄ hodie. In̄ hec oīa necesse est nob̄ q̄ridiani panis alimonia sustentari: r̄ iō q̄tra petitiōe postulam': vt etiā nob̄ de' q̄ridie. i. indefinēt largiat'. Qui panis nil aliud fere est q̄ sp̄s fortitudis: quē cum accepit hō cōfortat' r̄ corborat' i amore iusticie/ a deo/ vt in hac vita nihil p̄ illā desideret: nihil p̄ ip̄az pati vl' timeat vl' recuset. Huic sc̄o d̄siderio qd̄ dñs esuriē r̄ sitim̄ vocat: saturitas i futuro p̄mittit': cū dicit idē saluator: B̄ti q̄ esuriāt r̄ sitiūt iust, qm̄ ip̄. saturabūt'. Qd̄

Matth. 5

vtiq; tunc erit: cū cessante om̄i
iniquitate: in eterno dei regno
oīa iuste disponent: quēadmo-
dū dicit psalmista: Satiabor
cū appuerit gl̄ia tua. Hāc pe-
titionē ita ponit matthe⁹: Pa-
nē nostrū supsubstantialē da no-
bis hodie. Qd̄ sancti doctores
de corpe christi exponūt: qd̄ di-
gnitate quidē et sanctitate ē su-
per om̄e id qd̄ vere ac pprie sub-
stantia noīat. Nec tñ dicimus
corp⁹ christi dignū esse q̄ ani-
mā eiusde; sed qz hoc sine illa
esse nō potest: ne sumere videamur
inaniatū et mortuū. Chri-
stus em̄ resurgens ex mortuis
iam non morit/ mors illi ultra
nō dominabit. Cū ergo corp⁹
et anima christi ab inuicē separa-
ri nō possint: hoc em̄ esset eum
mori: corp⁹ tñ nō animā sume-
re dicimur: quēadmodū hō cō-
stans ex aīa et corpe/ nō anima
sed corp⁹ a philosophis appel-
lat. Hic est panis ille supsub-
stantialis quē nob̄ hodie .i. sp̄-
dari postulam⁹: q̄ a deo neces-
sari⁹ est: vt si v̄ vno momento
sp̄uali ei⁹ refectiōe carere p̄tigi-
rit: ilico christ⁹ in nobis esse et
nos in ipso desinam⁹: ipso teste
qui ait: Qui manducat carnē
meā et bibit sanguinē meū i me
manet et ego in eo. Potest et ali-
ud dici de hoc pane supsubsta-
tiali nisi forte pp̄ insolentiā aliq̄-
rū auditus abhorreat. Solēt
paupes seculi quibz tenuis est
rerū subaa: q̄les erāt illi quibz

saluator ista loq̄bat: solēt itē
reputare p̄ magno: si singulis
dieb; absq; detrimento substan-
tiale sue panē .i. victū valeant
adipisci. Tñ dñs piscantib; di-
scipul⁹ cū nihil adhuc cepissent
ait: Pueri nunq̄d pulmētariū
haberis: et illi dixerūt/ nō. Fra-
ter nos quib⁹ vel modica est vir-
tutū substantia vel modica vi-
deri debet: p̄ magno ducere de-
bem⁹/ si absq; eius diminutiōe
spiritual⁹ alimonie cibo refecti
nos ipsos quotidie transigere
valeam⁹. Panis igit̄ supsub-
stantialis congrue dici p̄t illa
gratia sp̄ualis quā nobis deus
quotidie sup illaz que pri⁹ erat
mensurā velut quēdā necessa-
riū amine cibū apponit. Peti-
mus ergo a patre celesti panē
supsubstantialē .i. gratie sp̄ua-
lis alimentū: quo refecti iugit̄
in ipso pficiam⁹: eundo videli-
cet de virtute in virtutē: donec
videat̄ de⁹ deorū in sion. Fiat
voluntas tua sicut in celo et in
fra. Liberat⁹ igit̄ nob̄ a malo:
et p̄ tēptatiōes diuina p̄ctiōe
munitis: accepta q̄z remissiōe
peccatorū sine qb; hec vita non
agit: p̄cepto et quotidiani pa-
nis alimēto nil aliud restat: ni-
si vt eius voluntatē: q̄ hec om̄-
nia largit̄ om̄i studio facere sa-
tagamus. S; qz nec hoc sine
eius auxilio fieri potest: quinto
loco postulandū est: vt ip̄o iu-
uante voluntatē eius fideliter
implere valeam⁹. Fiat (inquit)

voluntas tua sic in celo et in terra: hoc sic non expresse similitudinis est: neque enim fieri potest/ ut ita simpliciter et pure voluntate eius in terra faciamus que ad modum angeli et sancti spiritus in celo: sed quicunque notat proportionem: ut sic illi perfectissime in celo: ita nos in terra/ quantum ab homine fieri potest/ divinam impleamus voluntatem. Hoc autem fit per spiritum sanctum sine quo voluntas dei ab homine non impletur. Unde psalmista: Consilium inquit meum iustificationes tue: id est preceptorum tuorum observantia. Huic quinte petitioni et huic dono spiritus sancti misericordie virtus assignatur: quia misericordie oportet eum esse tam sibi quam primo/ quod divinam fideliter cupit implere voluntatem. De misericordia erga seipsum: dictum est illud: Fili miserere anime tue placet deo: id est faciens id quod scis ei placiturum: quod est ei implere voluntatem. De misericordia vero erga proximum: dicit saluator in evangelio: Estote misericordes: sicut et pater vestri celestis misericors est. Huic virtuti misericordie/ misericordia in futuro presequenda promittitur: dicente domino: Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam presequentur. Illa utique misericordia quam postulabat psalmista illa dicens: Audita fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speravi. Expleta nocte vite presentis: facta mane future beatitudinis: misericordiam illam audire

desiderat: quam dominus electis suis proponet hoc modo: Venite benedicti patris mei: percipite regnum. *Matth. 29.* quod vobis paratum est ab origine mundi. Adueniat regnum tuum. Quicumque dei voluntatem fideliter se meminit implevisse: securus adventum regni eius optare potest et dicere: Adueniat regnum tuum. Hoc autem de regno eternitatis accipiendum est: cuius adventus in hoc quidem seculo optari et postulari potest: in futuro autem impletur: cum dominus iesus tradiderit regnum deo et patri: quem admodum dicit apostolus. Unde huic petitioni convenit spiritus intellectus: qui illustratus homo gloriam regni illius etiam in hac vita positus contemplanando intelligat: et intellectam vehementer exoptat. Quod quia nisi mundo corde fieri non potest: huic petitioni simul et huic gratie spirituali mundicia cordis ascribitur. Cui etiam virtuti visio dei promittitur: cum dominus dicit: Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Et in presenti quidem speculariter et enigmaticè per *1. Cor. 13.* spiritum intellectus: et in futuro facie ad faciem: quoniam reuelata facie *2. Cor. 3.* videbimus eum sicuti est: ut ait apostolus. *1. Job. 3.*

Capitulum tertium

Sanctificetur nomen tuum: Hec quoque sacrificatio nominis futuri in seculo est: quoniam omnes super quos vere invocatum est nomen eius: et illud ha-

Ps. 118.

Ecclesi. 30.

Luce. 6.

Matth. 5.

Ps. 142.

1. Cor. 29.

Matth. 5.

1. Cor. 13.

2. Cor. 3.

1. Job. 3.

b

bent scriptū in frontibꝫ suis: in
 ip̄o sc̄rificabunt / ⁊ ip̄e in eis: h̄
 I. Cor. 5. at erit / cū filiꝫ (testāte ap̄lo) tra
 diderit regnū deo ⁊ patri: vt sit
 deꝫ oīa in oībus. Erit ergo deꝫ
 oīa in oībus: qz plena ac p̄fecta
 beatitudo tā oīm qz singuloꝝ
 erit deus: Ip̄e em̄ erit oīm ele
 ctōrū hereditas: vita / refectio:
 ip̄e oīm salus / q̄es / ⁊ volu
 pras: ip̄e oīm decꝫ et pulchri
 tudo. Alio qz mō dicunt aliq̄
 deū futurū esse oīa in oībus: qz
 tanto diuinitatꝫ eiꝫ splendore
 replebimur: vt nihil in nob̄ ni
 si diuinū appareat: quēadmo
 dum in ferro ignito nihil vide
 ri p̄t p̄ter ignē: in spec̄lo soli op
 posito: nil aliud p̄ter solē. Cui
 petitioni cōpetit sp̄s sapiētie:
 q̄ t̄m in p̄ceptiōe eternoꝝ posi
 ta est: nō cū aliquo labore inq̄
 rendi veluti intellectꝫ: sꝫ in ple
 na ⁊ q̄era cognitiōe celestiuꝫ se
 cretoꝝ. Unde ⁊ virtꝫ que paci
 ficos facit .i. tranquillitas: tā
 huic septime petitioni qz septi
 mo dono sp̄s sancti rectissime
 copulatꝫ: quia cū ad illud ven
 tā fuerit nulla erit vltra dissen
 sio: sꝫ oīa in pace et trāquilli
 tate cōponent. Huic autē vir
 tuti trāquillitatꝫ p̄mittit̄ appel
 latio filioꝝ dei: cum dñs dicit:
 Beati pacifici: qm̄ filij dī voca
 bunt. Qd̄ qdē tūc futurꝫ expecta
 mus: cum de nobis in sorte fi
 lioꝝ um translātꝫ: admirando
 dicitur: Ecce q̄modo cōputati
 sūt inter filios dei. Vide sc̄dm̄

E. Matt. 5.

Sap. 5.

vt r̄qz ordinē bēuolā ⁊ fidelē
 christi doctrinā: q̄ a noīe patrꝫ
 icipiēs / vsqz ad dignitatē filio
 rum dei nos p̄uehit: vt fr̄es sibi
 factos p̄ gr̄am / inhereditatem
 patris / nō mortui qdē: sꝫ viuē
 tis i secl̄a coheredes admittat
 ⁊ socios: iuxta illud ap̄li: Qd̄ Roma. 8.
 si filij ⁊ heredes: Heredes qdē
 dei: coheredes autē christi. Ver
 bum p̄firmatiōis / qd̄ ē amen:
 sic s̄ / ita ⁊ h̄ accipiatꝫ: vt nō sit
 qdē petitiō: sꝫ oīm petitionū
 firma quedā cōclusio. Postqz
 ergo dñicā orandi formā / de q̄
 plurima dici videbantꝫ: tamen
 ordine quo ab eo disciplis tra
 dita est: qz eo quo in nobis ille
 petitiones implentꝫ: diffuse sa
 tis ⁊ morose tractauimꝫ: liber
 anteqz ad alia trāseamꝫ: de lau
 de eius / auctoritate et reuerē
 tia pauca sb̄nectere. Nec itaqz
 septē petitionū collectio / vul
 gato vsu oīo dñica vocari so
 let: nō q̄ dñs ip̄e orauit / sꝫ qua
 nos orare iussit et docuit. Nec
 em̄ ip̄e diceret patri suo: cōnu
 merans seip̄m peccatoꝝibus in
 peccato: dimitte nobis pecca
 ta n̄ra: q̄ nec vnqz peccatū fecit
 nec facere potuit: nec aliq̄d ad
 misit: qd̄ ei vel possit ignosci:
 vel dimitti oporteat. Ip̄se em̄
 de q̄ dicit p̄pha: Qui pct̄m non
 fecit nec inuentus est dolus in
 ore eius. Nec rursū q̄si tem
 ptari timēs adderet: Et ne nos
 inducas in temptationē: qui
 temptantē se diabolū tam iux

Eia. 5. 5.

De p̄dictis petiōib⁹ ordie cōuerso Fo. I.

Matth. 4. pioſa voce abſterruit: vade in
quiens ſathana: non temprab
dñm deū tuū. Habebat vtiq;
ſaluator ſingularē quēdā ⁊ ſe
motū ab alijs orandi modū: q̄
p̄reſ ſuū celeſtē frequēter alloq̄
baſ: ſic ſc̄ptū eſt de ip̄o: Aſcen
dit in motē ſolus orare: ⁊ erat
Luce. 4. p̄noctans in orōne dei. Quid
autē oraret ⁊ q̄liter: nouerit ip̄
ſe ⁊ pat̄ quē orabat: nob̄ ineffa
bilis eorū ſecreta nō licet irrupē
re. Illud certe ſcire poſſum⁹ et
dicere: q̄ in illo frequēti oratio
nū colloq̄o: de ſalutē n̄ra pot̄
ſimū agebat: Quā ita filius a
p̄re orādo poſtulabat: vt et ip̄e
ſimul cū p̄re qd̄ petebat annue
ret: quēadmodū fili⁹ magni ali
cuius p̄ncipis/ ita ciuib⁹ ſuis
gratiam patris implorat/ vt et
ip̄e cū patre qd̄ poſtulā indul
geat. Habebat igit̄ filius vt di
ctum eſt orandi modū ſingula
rem et ſecretū/ ⁊ ſemp̄ efficacē:
quēadmodū ip̄e in q̄dam lo
co dicit ad patrem: Scio autē
Job: 11 pater quia ſemp̄ me audis: ſed
p̄pter turbam circumſtātē dixi:
vt ⁊ ip̄i credant q̄ tu me miſi
ſti. Hanc autē orandi formā/
om̄ia nob̄ neceſſaria continē
tē: primo quidē diſcipulis tra
didit: et per eos om̄ib⁹ in ſe cre
dituris: vt nemini chriſtiano q̄
per etatē intelligere poteſt: eā
ignorare liceat. Et ideo paucis
ſimis verbis et eiſdem planis:
maḡ ⁊ multa incluſit rez myſte
ria: vt eſſet et de paucitate ver

borū cōpendioſa/ et de planitu
dine manifeſta/ ⁊ de rerum ca
pacitate fructuoſa. Hinc eſt q̄
puer⁹ poſt primos litterarū cha
racter/ eſt oratio diſcenda
tradit̄: et p̄ eā ſymbolū carbo
lice p̄feſſionis: quorū in altero
quicq̄d orādo petēdū eſt: in al
tero ea ſine q̄b⁹ ſal⁹ eſſe nō pōt
p̄tinetur. Quapropter vniuer
ſi ſacerdotes q̄ plebib⁹ p̄ſunt:
om̄i diligētia ſbditos ſuos ad
monere debent: q̄ten⁹ hec duo
tam ſaluti neceſſaria/ memori
ter ſciāt ⁊ prudēt̄ intelligāt.
Qd̄ q̄dē t̄pe p̄mitiue eccl̄ie dili
gēt̄ ac fideliter obſeruabatur:
nūc autē incuria prelatorū ſic
pleraq; alia in cōtēptū et negli
gentiam verſū eſt: nō vtiq; ſine
p̄iculo eorū: q̄ vt fieret p̄curare
debuerunt. Illud certe dubiū
non eſt: q̄ ſaluator hanc orā
di figurā/ tāto nob̄ ſtudio mi
nime tradidit: niſi ſciat̄ q̄
ſit vtilis et efficac̄: et ad ip̄etra
dum idonea. Nouerat ille pa
terne mentis affectū: q̄b⁹ vide
licet/ hominū votis et precibus
ad exaudiendū facillime moue
atur. Et idcirco qualiter eū cō
uenire debeam⁹ curauit oſtēde
re: quēadmodū aliq; regi dile
ctiſſim⁹/ et omnium ei conſci⁹ ſe
cretorū/ et qui eius optime no
uerit q̄liter/ alium eiſdem
regis gratiā impetrare cupien
tem iſormat et inſtruit: Sic in
quit ⁊ ſic loq̄ris ad eū: his tibi
vocib⁹ vtendū eſt; hoc verboꝝ

artificio facile poterit exorari. Hec igitur dñica oratio nobis semper in ore sit: semper in corde tenear: quae sacrosctis christi labijs expressa atque formata est. Hec nobis mane surgentibus prima semper occurrat: Hec nos sero ad lectos redeuntes excipiat. Hac nos facie dñi in confessione vere laudis puenire festinemus: Hac ei cogitatio et sermones et opera nostra studeamus comedare. Et bene quidem in ordine nostro institutum est: ut omnia tantum diei quam noctis officia / dñica precedat oratio: et ipsa omnia consumment. Dignum quippe est: ut illa verba ad laudem christi frequenter sonent in ore nostro: quae primum ad eruditionem nostram in ore christi sonuerunt. Sed et cum fuerit oportunitas: aut erimus in secrete / accedere debet et alia nostrae deuotionis argumenta: veluti genuum flexiones: et palmate. i. tunctiones pectoris: et copiosa si fieri poterit lachrymarum effusio. Hec forsitan alicui supuacua videntur: si non essent sacre scripture aut etiam ipsius saluatoris auctoritate approbata. Vt enim dominus ipse in euangelio: Stans a longe publicanum / percutiebat pectus suam dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Item dominus per prophetam: Convertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et planctu: et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Sed et apostolus in quodam loco sic ait: Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri iesu

christi: et cetera quae sequuntur. In genuum flexione notatur orationis humilitas: quoniam totum corpus humiliatur: diuine sese subicit maiestati. In tunctione vero pectoris: sibi ipsi peccator irascitur: et in vindictam mali perpetrati: eadem manu cor suum tunc at et iberat: quae perversa cogitatio ex ipso corde procedens / in exitum prauis operibus traducta est.

Capitulum quartum.

Lachrymarum autem diuersae sunt cause: et idcirco in diuersas species distinguuntur. Primo quidem: aliae sunt carnales: aliae vero spirituales appellantur. Carnales sunt illae / quae per teporalibus effunduntur: veluti per penuriam rerum terrenarum: per aliquam corporis incommodum: siue per illatum iniuriam: aut per aliquam huiusmodi presensura. Quae quidem carnales lachrymae / non penitent ab oratione arcende sunt: imo cum valde oportuerit per his omnibus et alijs huiusmodi / cum lachrymis et cordis compunctio / deo ut nostris subueniat erunibus / humiliter rogandum est. Sed aliae sunt lachrymae quae nobis orationibus accipiuntur in hac excellenti oratione: non solum adesse licet / sed etiam necesse est: quoniam ideo spirituales libuit appellare: quia virtute spiritus sancti in homine excitantur: sicut scriptum est in psalmo: Flabit spiritus eius: et fluent aquae. Ne ergo lachrymae diuersis de causis fundi solent: per recordationem peccati: per compassionem proximi: per miseriam huius mundi: per considerationem

Luce. 18. euangelio: Stans a longe publicanum / percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Item dominus per prophetam: Convertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et planctu: et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Sed et apostolus in quodam loco sic ait: Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri iesu

Job. 2.

Ep. 3.

Ps. 147.

De p̄dicti petitiōib⁹ ordie uerso. Fo. li. 2

periculi: p. dispensatiōe diuini
mysterij: p. passiōib⁹ christi: p. d̄
si derio regni. Has ergo septē
spēs lachrymarū: septiformis
gr̄a spūs sancti: ex vno fōte pro
deūtes: in diuersos (vt ita dixe
rim) riuulos dispertit. Lachry
mas p. recordatiōe pcti exercitat
spūs timoris: cū peccator sciēs
se deū grauit̄ offēdisse: ac per
hoc supplicii timēs / confugit
ad lachrymas: ⁊ sepe non solū
ueniā / s; ⁊ gr̄e spūalis augmen
tum ⁊ merē et accipit. Tales
erāt lachryme illius: q̄ dicebat.
Lanabo p. singulas noctes le
ctuz / meū lachrymis meis stra
tum meū rigabo. Lachrymas
p. cōpassiōe pximi: mouet spūs
pietatis: q̄n vlt̄ pctis vlt̄ erūnis
pximoz pietatis affectu flentes
cōpatimur: iuxta illd̄ apli: Fle
re cū flentib⁹. Lachrymas p. mi
serijs hui⁹ sc̄li mouet spūs sciē
tie: q̄ tm̄ de terrenis est: q̄n p̄si
derātes in h̄ mūdo nihil esse ni
si pctm̄ ⁊ miserā: nec satis cer
ti de eternis defluunt in lachry
mas: attendentes illud apli: In
felix ego hō: q̄s me liberabit de
corpe mortis hui⁹: Et i psalmo:
Deu mibi qz incolat⁹ me⁹ pro
lōgat⁹ ē. Lachrymas p. p̄sidera
tiōe picli fundit hō: q̄n videns
se tot piclis vndiq; circūseptū
vt vix casū q̄eat effugere: tot⁹ i
luctū ⁊ lachrymas cōtabescit.
His lachrymis adest spūs for
titudinis: p̄fortās eū ⁊ admo
nēs: qm̄ q̄ seminat i lachrymis

ē exultatiōe metēt. Lachrymas
p. dispensatiōe diuini mysterij /
suadet spūs cōsilij: p. quē p̄side
rantes diuinā erga nos bonita
tē: ⁊ ordinē nostre redēptiōis: ⁊
timētes ne tantis dei bñficijs h̄
grati / ac p. h̄ idigni repiamur:
ex multa deuotiōe soluimur in
lachrymas: attendentes illud
apli: Prop̄ nimia charitatem
q̄ dilexit nos de⁹ ⁊ cetera. La
chrymas p. passiōib⁹ christi eli
cit spūs intellect⁹ q̄ de supnis
est: p. quē intelligentes dei filiū
eterno deo patri coeq̄le in gl̄ia
deitat: miramur eū tāta p. no
bis ptulisse: nec credentes nos
ei digna posse rependere. i. ani
maz dare p. christo / lachrymis
idulgem⁹: p̄siderātes illd̄ eius
dē apli: qz christ⁹ fact⁹ ē p. nob
obediēs vsq; ad mortē / mortē
aut crucis. Lachrymas p. desi
derio regni iuducit spūs sapien
tie: q̄ ē i cognitione eternoz: p.
quē p̄gustātes aliq̄ten⁹ celestiu
bonozū dulcedinē dolem⁹ ab
eis differri: dicētes cū psalmi
sta: Qm̄ ventā ⁊ apparebo ante
faciē d̄i: Fuerūt mibi lachryme
mee: panes die ac nocte. Hec
genera lachrymaz ⁊ forte pla
nob orātib⁹ adeē debēt: p̄cipue
i hac dñica orandi forma: d̄ q̄
qz mlta iā diximus / nūc reliqs
breuiter p̄sequamur.

De forma domesti

(ca. Cap. quintū.
Qzma orādi domesti
b iij

Ep̄. 2.

Pbil. 2.

P̄. 41.

P̄. 61

Roma. 12.

Roma. 7.

P̄. 117.

P̄. 125.

Liber undecimus

ca ē: quā sibi q̄s suo p̄scribit or
bitrio: veluti p̄ces aliq̄s vel
psalmos/ aut etiā letanias: v̄l
genuū flexiōes/ ex voto q̄tidie
psolendas. Hec forma p̄ sin-
gulos fere hoīes variat/ dum
q̄sq̄ nulla auctoritate: s̄z sola
deuotioe sua/ q̄d sibi visū fue-
rit eligit obseruandum.

De forma mōastica

Monastica vero forma est:
q̄ a maioribz n̄is: veluti
basilio/benedicto/ceterisq̄ pa-
tribz instituta: in monasterijs/
id ē cenobijs monachoz regu-
lariter obſuatur. Que et ipsa
fm̄ diuersos auctores/ et diuer-
sa monachoz genera varia-
tur: dū aliq̄ ad p̄suetudinē alio-
rum: vel addunt/ vel mutant:
vel detrahunt.

De forma canonica

Prima aut̄ orandi canoni-
ca est: eoz q̄ antonomasti-
ce canonici regulares appella-
ntur: cum tñ canonicus nil ali-
ud q̄z reglar̄/ a canone q̄d est
regula/ possit interpretari. Sed
hec q̄z forma licet fm̄ canones
ecclesiastice debeat cōformari:
qñq̄z tñ in q̄busdā articulis ab
ea differre reperitur.

De forma ecclesiastica

Ecclesiastica forma genera-
lis ē ecclie: q̄ et ipsa fm̄ di-
uersas dioceses plerumq̄ solet
variari. Inter has orandi for-

Cap. vi.

mas nemo suā alijs supbe p̄fee-
rendā existimet: qm̄ omnes lau-
dabiles et bone sunt/ et deo pla-
cent: et ad vnū beatitudinis fi-
nem dirigunt. Sicut em̄ nihil
refert q̄ ad rei vtilitatē/ q̄ vero
borū ordine regē interpellās/
grām ei⁹ obtineas: ita nihil in-
teresse credim⁹/ hac vel illa v̄l
alia orandi forma: eterne retri-
butionis brauium assequaris:
Quapropter vnusq̄sq̄ suā om-
ni studio seruet et impleat: et om-
nes licet dispari modo: vno tñ
deuotionis affectu/ debitā deo
seruitutem exhibeant: q̄ non tā
q̄b⁹ verbis: q̄z qua pietate men-
tis oretur solet attendere.

De quinto contens
to oratiōis: id est q̄d oranti cō-
ueniat: Capitulum sextum.

Nunc qm̄ illud capitulum
oratiōis q̄d ad ipsaz
ptineat tractauim⁹: se-
quēs. i. q̄d orati cōueniat/ cure-
mus inspicere. Conueniūt igit̄
orati hec: parsimonia/ castimo-
nia/ hūilitas/ deuotio/ et cōpū-
ctio. Parsimonia orati neces-
saria est: quia venter saginat⁹/
et stomachus turgēs/ subtilem
et purā orationē nō possunt in-
tendere. Castimonia q̄z orati
adesse cōueniens et pulcherrū ē:
vt pura et mūda deo p̄fetur ora-
tio: qz nihil turpius est: q̄z ora-
tionis puritatem/ libidinis fe-
ditate polluere. Unde et in ve-
teri testamēto sacerdos q̄ forte

De p̄dictis petitiōib⁹ ordie cōuerso Fo. liij.

1. Cor. 7. tēplū ingressurus erat/ vt adole-
leret incensū: femoralib⁹ indui
iubebat: nec licebat ei toto tpe
vici sue/ domū vlt' vrozē respice-
re. S3 r̄ ip̄e apl's etiā iugatos
tpe orōis ab ope iugali vacare
iubet: r̄ postea redire in idip̄m:
ne tēptet inq̄ens vos sarbanas
Sacerdotib⁹ autē et clericis/
ac monachis: immo omnib⁹ q̄
votū cōtinentie susceperūt: sic
semp orandū est: ita iugiter cō-
tinendū. ¶ Humilitas q̄z oranti
adesse debet: ne supbiā phari-
sei rēp̄sentet in publico: sed hu-
militatē publicani fuet ī occul-
to. ¶ Deuotio sic longe supra
docuimus in duob⁹ cōsistit:
amore videlicet dei: et deside-
rio regni. Horū vtrumq̄z oran-
ti adesse necesse ē: vt deū amet
quē orat: et regnū celeste p̄ quo
orat ardentē desideret. ¶ Con-
punctio similiter in duob⁹ posi-
ta est: odio pcti/ et timore sup-
plicij. Nec q̄z duo oranti p̄sto
esse decet: vt peccata inexorabi-
liter oderit: et eas sibi ante ocu-
los ponens/ q̄tidie p̄ singulis
veniā petat: r̄ ab eterno suppli-
cio qd̄ p̄ illa p̄meruit sūmo me-
tu r̄ hūilitate iploret liberari.

De sexto contento
oratiōis id est qd̄ orare proue-
niat: Capitulū septimū.

¶ Tunc vltimū orationis
capitulū: id est qd̄ orā-
do proueniat / r̄ tēptabi-
mus explicare. Sunt autē hec:

remissio peccatorū: securitas p̄-
miorum: eternitas gaudiorū.
¶ Remissionē peccatorū merue-
rat dauid: qm̄ post quinq̄g est
mumpsalmū in q̄ peccata sua
humillime desueuerat/ missus
ē ad eū nathā p̄pha dicēs: Trā-
stulit deus peccatū tuum a te.
¶ Securitas q̄z premiorū/ orā-
do prouenire solet: qm̄ verus
orator ac diligens/ ex lōgō orā-
di vsu/ non solū veniā pecca-
torum: sed etiā premia eterne
beatudinis securus incipit ex-
pectare. ¶ Eternitas gaudiorū
in hac quidē vita cōparari po-
test: possideri non pōt: nisi tūc
demū cū corpore resoluti/ spe-
rata diu bona nos gaudemus
accipere. Vide q̄z sit utilis et
efficax orō: que r̄ in hac vita re-
missionē accipit pctōrū: r̄ futu-
re beatitudinis cōfert securita-
tē: r̄ tādē ad vitā p̄ducit etnā.

2. Reg. 12

Lib er duodecimus de ieiunio: Cap. primum.

¶ Ost longā hui⁹ operis
intermissionē quā rez
necessitas induxit: pri-
ma parte materie. i. oratiōe / sa-
tis vt credim⁹ diligēt tractata:
nunc reliq̄s de quib⁹ pauciora
dicēda sunt/ breuiter exeq̄mur.
Lassatū q̄ppe nobis ē longo tē-
poris intervallo: tū p̄pter inuē-
ctā mihi curā aiarū sub q̄ fere
biennio laborauit: tū p̄f̄ itole-
rabilē quā patior corporis ifir-
mitatē. Nūc autē ab illa occu-
patione hūij